

Tiedotusyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 106/15
Luxemburgissa 23.9.2015

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus asiassa C-362/14
Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner

Julkisasiamies Bot katsoo, että komission päätös, jossa henkilötietojen suoja Yhdysvalloissa todetaan riittäväksi, ei estä kansallisia viranomaisia keskeyttämästä Facebookin eurooppalaisia käyttäjiä koskevien tietojen siirtämistä Yhdysvalloissa sijaitseville palvelimille

Julkisasiamies pitää lisäksi kyseistä päätöstä pätemättömänä

Henkilötietojen käsittelyä koskevassa direktiivissä¹ säädetään, että tällaisia tietoja voidaan siirtää kolmanteen maahan, jos kyseisessä kolmannessa maassa taataan tietosuojan riittävä taso. Lisäksi direktiivin mukaan komissio voi todeta, että tietyssä kolmannessa maassa taataan tietosuojan riittävä taso. Kun komissio on tehnyt tällaisen päätöksen, henkilötiedot voidaan siirtää asianomaiseen kolmanteen maahan.

Maximilian Schrems, joka on Itävallan kansalainen, on käyttänyt Facebookia vuodesta 2008. Schremsin, kuten muiden unionissa asuvien käyttäjien, Facebookille antamat tiedot siirretään, kokonaan tai osittain, Facebookin irlantilaisesta tytäryhtiöstä Yhdysvaltojen alueella sijaitseville palvelimille, joilla niitä säilytetään. Schrems teki Irlannin tietosuojaviranomaiselle kantelun, jossa hän katsoi, että kun otetaan huomioon paljastukset, jotka Edward Snowden teki vuonna 2013 Yhdysvaltojen tiedustelupalvelun (erityisesti National Security Agency eli NSA:n) toiminnasta, Yhdysvaltojen oikeus ja käytännöt eivät tarjoa mitään tosiasiallista suojaa Yhdysvaltojen valtion harjoittamalta tähän maahan siirrettyjen tietojen tarkkailulta. Irlannin viranomainen hylkäsi kantelun muun muassa sillä perusteella, että komissio on todennut 26.7.2000 tekemässään päätöksessä,² että ns. safe harbor -järjestelmän³ yhteydessä Yhdysvallat takaa siirrettyjen henkilötietojen suojan riittävän tason.

High Court of Ireland, johon asia on saatettu käsiteltäväksi, tiedustelee, onko mainittu komission päätös esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen tutkii kantelun, jonka mukaan jokin kolmas maa ei takaa tietosuojan riittävää tasoa, ja tarvittaessa keskeyttää riidanalaisen tietojen siirron.

Julkisasiamies Yves Bot katsoo tänään antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että **se, että on olemassa komission päätös**, jossa jonkin kolmannen maan todetaan takaavan siirrettyjen henkilötietojen suojan riittävän tason, **ei voi mitätöidä eikä edes heikentää toimivaltaa, joka kansallisilla valvontaviranomaisilla on** henkilötietojen käsittelyä koskevan direktiivin nojalla. Hän pitää lisäksi **komission päätöstä pätemättömänä**.

Julkisasiamies katsoo ensinnäkin, että kun otetaan huomioon sen tehtävän merkitys, joka kansallisilla valvontaviranomaisilla on tietosuojan yhteydessä, niiden toimintavaltuuksien on pysyttävä täysimääräisinä. Jos komission tekemät päätökset sitoisivat ehdottomasti kansallisia valvontaviranomaisia, tällä rajoitettaisiin väistämättä niillä kyseisen direktiivin nojalla olevaa täyttä

¹ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY mukaisesti yksityisyyden suojaa koskevien safe harbor -periaatteiden antaman suojan riittävydestä ja niihin liittyvistä Yhdysvaltojen kauppaministeriön julkaisemista tavallisimmista kysymyksistä 26.7.2000 tehty komission päätös 2000/520/EY (EYVL 2000, L 215, s. 7).

³ Safe harbor -järjestelmä sisältää joukon henkilötietojen suojaa koskevia periaatteita, joihin yhdysvaltalaiset yritykset voivat sitoutua vapaaehtoisesti.

itsenäisyyttä. Julkisasiamies päätelee tästä, että jos kansallisen valvontaviranomaisen mielestä tietojen siirrolla loukataan unionin kansalaisten suojaa heidän tietojensa käsittelyssä, sillä on toimivalta keskeyttää tietojen siirto riippumatta komission päätöksessään tekemästä yleisestä arvioinnista. Direktiivissä komissiolle annettu toimivalta nimittäin ei vaikuta samassa direktiivissä kansallisille valvontaviranomaisille annettuun toimivaltaan. Toisin sanoen **komissiolla ei ole toimivaltaa rajoittaa kansallisten valvontaviranomaisten toimivaltaa.**

Vaikka julkisasiamies myöntää, että komission päätös sitoo oikeudellisesti kansallisia valvontaviranomaisia, hänen mielestään tällainen sitova vaikutus ei edellytä sitä, että kantelut hylättäisiin summaarisesti eli välittömästi ja ilman minkäänlaista sen tutkimista, ovatko ne perusteltuja, ja asia on näin varsinkin, kun tietosuojan riittävän tason toteamisessa on kyse jäsenvaltioiden ja komission välisestä jaetusta toimivallasta. Komission päätöksellä on kyllä merkittävä asema siirron edellytysten yhdenmukaistamisessa jäsenvaltioiden välillä, mutta tämä yhdenmukaistaminen voi olla voimassa vain niin kauan kuin kyseistä toteamusta ei kyseenalaisteta muun muassa kantelussa, joka kansallisten valvontaviranomaisten on käsiteltävä niille direktiivissä tunnustetun tutkinta- ja kieltämismallin nojalla.

Lisäksi julkisasiamies katsoo, että kun kyseessä ovat systeemiset puutteet, joita on todettu kolmannessa maassa, johon henkilötietoja siirretään, **jäsenvaltioiden on voitava toteuttaa toimenpiteet, jotka ovat tarpeen Euroopan unionin perusoikeuskirjassa suojeltujen perusoikeuksien, joihin kuuluvat oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen ja oikeus henkilötietojen suojaan, turvaamiseksi.**

Koska oikeudenkäynnin aikana on esitetty epäilyksiä päätöksen 2000/520 pätevyydestä, julkisasiamiehen mukaan unionin tuomioistuimen olisi tutkittava tämä seikka; hänen mielestään kyseinen päätös on pätemätön. Niin High Court of Irelandin kuin komission itsensäkin tekemistä toteamuksista nimittäin ilmenee, että **Yhdysvaltojen oikeudessa ja käytännössä sallitaan se, että kerätään laajamittaisesti unionin kansalaisten henkilötietoja, jotka siirretään ilman että nämä kansalaiset saisivat tehokasta oikeussuojaa.** Nämä tosiseikkoja koskevat toteamukset osoittavat, että komission päätös ei sisällä riittäviä takeita. Koska nämä takeet puuttuvat, kyseistä päätöstä on toteutettu tavalla, joka ei vastaa direktiivissä ja perusoikeuskirjassa asetettuja vaatimuksia.

Julkisasiamies toteaa lisäksi, että Yhdysvaltojen tiedustelupalvelun pääsy siirrettyihin tietoihin merkitsee **puuttumista** perusoikeuskirjassa taattuihin **yksityiselämän kunnioittamista koskevaan oikeuteen ja henkilötietojen suojaan koskevaan oikeuteen.** Samoin se, etteivät unionin kansalaiset voi tulla kuulluiksi tietojensa sieppaamista ja tarkkailua Yhdysvalloissa koskevasta kysymyksestä, merkitsee julkisasiamiehen mielestä **puuttumista** perusoikeuskirjassa suojattuun **unionin kansalaisilla olevaan tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan oikeuteen.**

Julkisasiamiehen mukaan **tällainen puuttuminen perusoikeuksiin on suhteellisuusperiaatteen vastaista muun muassa siksi, että Yhdysvaltojen tiedustelupalvelun harjoittama tarkkailu on massiivista ja kohdentamatonta.** Yhdysvaltojen tiedustelupalvelun pääsy henkilötietoihin kattaa nimittäin yleisesti kaikki henkilöt ja kaikki sähköiset viestintävälineet sekä kaikki siirretyt tiedot (mukaan lukien viestinnän sisältö) ilman että tehtäisiin mitään erottelua, rajoituksia tai poikkeuksia yleisen edun tavoitteen perusteella. Niinpä julkisasiamiehen mukaan kolmannessa maassa ei voida missään tapauksessa katsoa taattavan tietosuojan riittävää tasoa etenkin, kun safe harbor -järjestelmä, sellaisena kuin se on määritelty komission päätöksessä, ei sisällä sellaisia takeita, joilla voitaisiin välttää massiivinen ja yleinen pääsy siirrettyihin tietoihin. Yksikään itsenäinen viranomainen ei nimittäin kykene valvomaan Yhdysvalloissa henkilötietojen suojaan koskevien periaatteiden loukkausta, johon Yhdysvaltojen turvallisuusvirastojen kaltaiset julkiset toimijat syöllistyvät unionin kansalaisia kohtaan.

Julkisasiamiehen mielestä **komission olisi pitänyt keskeyttää päätöksen soveltaminen** todetessaan unionin kansalaisten perusoikeuksia tällä tavoin loukatun, ja asia on näin, vaikka komissio käykin tällä hetkellä neuvotteluja Yhdysvaltojen kanssa todettujen laiminlyöntien lopettamiseksi. Julkisasiamies huomauttaa sitä paitsi, että komissio on päättänyt aloittaa

neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa juuri siksi, että se on tätä ennen katsonut, ettei tässä kolmannessa maassa safe harbor -järjestelmän yhteydessä taattu tietosuojan taso ollut enää riittävä ja ettei vuoden 2000 päätös ollut enää todellisen tilanteen kannalta asianmukainen.

HUOMAUTUS: Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido unionin tuomioistuinta. Julkisasiamiehen tehtävänä on ehdottaa unionin tuomioistuimelle riippumattomasti oikeudellista ratkaisua käsiteltävänä olevasta asiasta. Unionin tuomioistuin aloittaa nyt tämän asian harkinnan, ja tuomio julistetaan myöhemmin.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian yhteydessä unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samankaltaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Ratkaisuehdotuksen [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla lukemispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia ratkaisuehdotuksen lukemisesta on saatavilla sivustolta "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106